

Irena Górska, Ludmiła Paderewska

Czarna Wielka, pow. Siemiatycze. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 6, 173-174

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CHMIELNO, pow. Kartusy
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
i Zespół Badań Archeomagnetycznych
przy Centralnym Laboratorium
Instytutu Historii Kultury Material-
nej PAN w Gdańsku

Badania prowadzili dr Leon Jan Łuka
i dr Barbara Lepówna. Finansował WKZ
i Instytut Architektury i Urbanistyki
Politechniki Gdańskiej, Drugi sezon badań.
Grodzisko wczesnośredniowieczne /X-XIII w./

Pogiębiono i poszerzono wykop Nr I, na którym w ubiegłym sezonie odkryto konstrukcję kamienną. Założono w jego pobliżu wykop nr II o powierzchni 3 x 5 m.

W wykopie Nr I uchwycono dalszy bieg ściany zachodniej fundamentu kamiennego wchodzącego na drogę, która przecinała grodzisko. W partiach przylegających do konstrukcji stwierdzono 3 starsze zabudowy ze śladami spalenizny.

W wykopie nr II uchwycono warstwę kulturową o znacznej miąższości, w której zarysowało się pięć jam odpadkowych. Wydobyto znaczną ilość materiału ruchomego w postaci ceramiki, kości zwierzęcych, łusek rybich, polepy, węgli drzewnych oraz kilkadziesiąt przedmiotów z zakresu broni, narzędzi i ozdób. Oczyszczono profil skośnej skarpy przecinającej wał grodu, co pozwoliło określić wstępnie jego rozmiary i konstrukcję.

Gród zniszczony został pożarem.

Na obecnym etapie badań nie da się określić charakteru obiektu o fundamentach kamiennych. Być może jego nadbudowa była drewniana, przemawiają za tym liczne grudki polepy i ślady konstrukcji drewnianych znalezione na fundamentach kamiennych.

Badania będą kontynuowane.

CZARNA WIELKA, pow. Siemiatyże
Stanowisko 1

Zakład Epoki Metali
Instytutu Historii Kultury
Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Irena Góraka
przy udziale mgr Ludmiły Paderewskiej.
Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy

sezon badań. Wznowienie badań po przerwie.
Cmentarzysko szkieletowe z grobami w obudowach kamiennych, Wczesne średniowiecze.

Badania na stanowisku 1 "Mogiłki" prowadzone były przez okres wieloletni z ramienia różnych instytucji. Badania cmentarzyska w Czarnej Wielkiej wchodzi w zakres problematyki "Zespołu do badań etnogenezy Słowian".

Pracami objęto południowo-wschodnią część cmentarzyska, któremu zagraża zniszczenie.

Ar 1/72 - W arze tym zachowany był bruk cmentarzyska oraz część obudowy kamiennej jednego grobu. Wyeksplorowano ponadto dwa groby dziecięce, prawdopodobnie znacznie późniejsze aniżeli całość cmentarzyska. Na głębokości 70 cm odkoniono i wyeksplorowano grób szkieletowy bez obudowy kamiennej.

Dalszą eksplorację aru 1/72 odłożono do przyszłego roku.

Ar 2/72 - Wyeksplorowano groby nr 2 - 12, posiadające obudowę kamienną i bruki, lecz nie zawierające szkieletów. Znalaziono natomiast szereg zabytków zarówno w obrębie grobów jak i między grobami.

Ar 3/72 - Wyeksplorowano groby nr 15 - 19, również w obudowie kamiennej z brukami, lecz bez szkieletów. W obrębie grobów znalaziono szereg zabytków, stanowiących wyposażenie.

Ar 4/72 - Wyeksplorowano groby nr 20-32, sytuacja była analogiczna jak w obrębie aru 2 i 3.

Ogółem przebadano 33 groby. Materiał zabytkowy stanowią: toporek żelazny, kabłąk żelazny od wiadra, noże żelazne, przęśliki, paciorki, pierścionki, zausznice, kabłączki skroniowe z brązu i srebra oraz 171 fragmentów naczyń glinianych.

Brak szkieletów w obrębie grobów wiązać zapewne należy z działalnością przygodnych eksploatorów cmentarzyska, działających w ubiegłym wieku lub na początku XX.

Do ważnych osiągnięć badawczych tego roku zaliczyć należy odkrycie śladów osady otwartej, chronologicznie korespondującej z badanym cmentarzyskiem. Jest to jedyny znany dotąd na Podlasiu przykład zespołu złożonego z cmentarzyska z grobami w obudowach kamiennych i związanej z nim chronologicznie osady.

Cmentarzysko w Czarnej Wielkiej, będące największym obiektem tego typu na Podlasiu i zwracające uwagę bogatym wyposażeniem grobów, mimo wysiłków Konserwatora Zabytków Archeologicznych ulega stalemu niszczeniu.

Słusznym zatem wydaje się postulat intensywnienia badań na tym obiekcie w okresie najbliższych lat.